

ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΤΣΕΜΠΕΡΙ

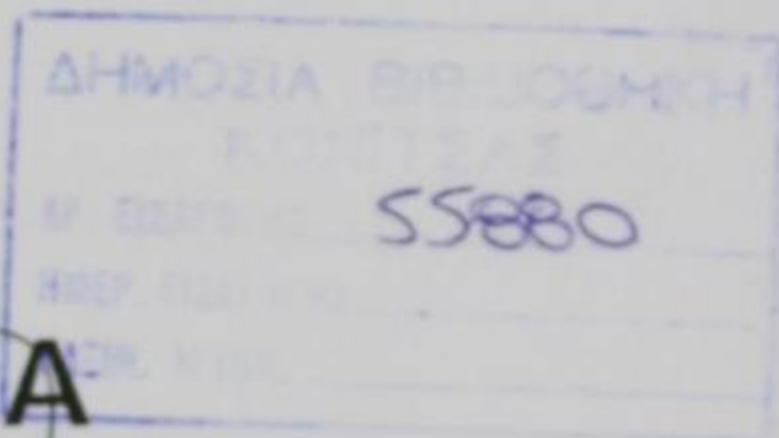
Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΡΟΥΡΑ
ΕΝΟΣ ΚΟΣΜΟΥ ΠΟΥ ΛΗΘΑΝΕ

7

ΙΩΑΝΝΙΝΑ
1969

ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ

Με ιδιαίτερη αγάπη αφιερωμένη

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΤΣΕΜΠΕΡΙ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΡΟΥΡΑ
ΕΝΟΣ ΚΟΣΜΟΥ ΠΟΥ ΑΠΕΘΑΝΕ

7

ΙΘΑΝΝΙΝΑ
1969

**Εἰς Μνήμην καὶ Δόξαν τῶν Προγόνων μας,
ποῦ τόσα ὑπέφεραν καὶ τόσα προσέφεραν
γιὰ τὴ σημερινὴ εὐημερία μας.**

Τὸ Ἀρχιμανδρεῖο στὰ Γιάννινα εἶναι ἡ μεγαλειότερη καὶ καλύτερη ἐκκλησία τῆς πόλεως.

Σ' αὐτὴν ἐκκλησιάζεται σχεδὸν τὸ 90 0/0 τῶν ἐν Ἰωαννίνοις Κονιτσιωτῶν.

Εἰσερχόμενος τὴν Κυριακὴν στὴν Ἐκκλησία, εἰς τὸ ἀριστερὸν καὶ ἄνωθεν εἰς τὸν πρῶτον ὄροφο τοῦ γυναικωνίτη, ἀντικρῶζει κανεὶς ἕνα σεβαστὸ ἀριθμὸ γυναικῶν νὰ φοροῦν στὸ κεφάλι τὰ γνωστά μας μανδύλια τῆς πέννας ἢ μαῦρα μεταξωτὰ ἐφ' ὅσον εἶναι χῆρες. Τὸ πλεῖστον τῶν γυναικῶν αὐτῶν προέρχεται ἀπὸ τὰ χωρία τοῦ Βορείου τμήματος τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης, εἶναι δὲ κατὰ πλειοψηφίαν Πυρσογιαννίτισες καὶ Βουρμπιανίτισες. Βλέποντας τίς γυναῖκες αὐτὲς αἰσθάνεται κανεὶς ἕνα ΔΕΟΣ διότι στὴν οὐσία βλέπει τὴν ΖΩΣΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΟΣΜΟΥ ΠΟΥ ΑΠΕΘΑΝΕ, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἐχρησίμευσε ὡς φυτώριο διὰ τὴν δημιουργία τῆς σημερινῆς προόδου μας. Μέσα εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν συμπεριλαμβάνεται, ἐκτὸς τῶν προσφιλῶν μας Γονέων, ὀλόκληρο τὸ οἰκογενειακὸ μας δένδρο, τὰ παιδικὰ μας χρόνια, οἱ καλὲς μας ἀναμνήσεις τῆς ξεγνιασιᾶς ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου μιᾶς ἐποχῆς καὶ ἑνός κόσμου ἄγνοῦ καὶ ἄδολου, ποὺ διατηροῦσε καὶ συνέχιζε τὴν οἰκογενειακὴ παράδοσι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΥΧΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΩΝ.

Παρ' ὅλη τὴν οἰκονομικὴ δυσχέρεια ποὺ ὑπῆρχε τὴν παλαιὰ ἐκεῖνη ἐποχὴ τῶν Γονέων καὶ πρὸ παντὸς τῶν Παπούδων μας, ποὺ τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο τοῦ ΠΙΠΕΡΑΚΟΥ* ἦτο ἀφαντάστως χαμηλό, μὲ τὴν ἀλληλεγγύη ποὺ τότε ἦτο ἀνεπτυγμένη σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ, κατῶρθωναν ν' ἀντεπεξέλθουν στὰ μεγάλα τους ἔξοδα. Νὰ ὑπανδρεύουν κοπέλλες καὶ ἀδελφές, νὰ ἐπισκευάζουν τὰ ἐτοιμόρροπα σπίτια καὶ νὰ κτίζουν ἀκόμη ἐν ἀνάγκη καινούργια, διὰ προσωπικῆς κυρίως ἐργασίας συγγενῶν καὶ φίλων. Τὰ ποῖα παλαιὰ χρόνια ἦτο πρόβλημα γιὰ πολλὰς οἰκογένειες καὶ ἕνα παράθυρο ἀκόμη ν' ἀντικαταστήσουν. Ἦταν τόσο ἀκριβὲς κι' ἐκεῖνες οἱ σιδεριές.

Καθὼς λέγουν οἱ πλέον ἡλικιωμένοι μας παλαιότερα ἢ Πυρσόγιαννη καὶ ἡ Βούρμπιανη ἤκμαζαν. Εἶχαν φθάσει νὰ ἔχουν πληθυσμὸ γύρω στὶς 3.000 κατοίκους καὶ ὅτι ἡ Βούρμπιανη εἶχε κατ' ἄλλους μὲν 9, κατ' ἄλλους δὲ 11 παπάδες (6 ἐνορίες) καὶ ἕξ (6) ἰατρούς. Πάντως γιὰ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἰατρῶν ἔχω προσωπικὴ ἀντίληψι, διότι τοὺς ἐπρόλαβα ὡς κληρωτὸς τῆς Διμοιρίας Βουρμπιάνης τὸ ἔτος 1935. Ἐν συνεχείᾳ

* Ἀλάτι καὶ περὶ στουμπισμένο καὶ ἀνακατεμένο τὸ ὅποιο ἐχρησιμοποιεῖτο ἀντὶ φαγητοῦ.

ήκμασε πολὺ ἡ Καστάνιανη, Πυρσόγιαννη καὶ Ἀσημοχῶρι ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ, ἡ Πουρνιὰ τὰ χωριὰ τῆς Μόλιστας κλπ. ἀπὸ τὴ Ρουμανία, μεταπολεμικῶς δὲ ὁ Πύργος καὶ Πυρσόγιαννη ἀπὸ τὸ Κογκὸ μὲ ἀποκορύφωμα τὴν πρόσφατη ἀνέγερσι εἰς Ἀθήνας τοῦ μεγάλου καὶ ὠραιοτάτου Ξενοδοχείου STANLEY (Ρόζος — Παγώνης) πού τιμᾷ ὅλη τὴν Ἑπειρο.

Ἐν τῷ Β. Παγκόσμιος πόλεμος διεσάλευσε πολλὰ βάθρα τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ἐν πρώτοις ξύπνησε τὶς γυναῖκες μὲ τὴν κάθοδό τους, κατὰ τὴν περίοδο τῶν ἀναταραχῶν, στὰ ἀστικά κέντρα, διότι εἶδαν ὅτι στὶς πόλεις τὸ κύριο βάρος τὸ φέρει ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα εἶναι μόνο γιὰ τὸ σπιτί, ἐνῶ στὸ χωριὸ ἐργάζεται περισσότερο αὐτή, παραλλήλως δὲ ἐπωμίζεται τὸ πλεῖστον ἂν ὄχι ὀλόκληρο τὸ οἰκογενειακὸ βάρος. Εἶδε ἐπίσης ὅτι ὅλα τὰ σύγχρονα μέσα τοῦ πολιτισμοῦ κουζίνες - ψυγεῖα κλπ. εἶναι ὑπὲρ τῆς γυναικὸς καὶ αὐτὰ ὑπάρχουν στὶς πόλεις. Ἔτσι ἔσπασε τὸ κάστρο καὶ ἐπῆλθε ἡ διαρροὴ καὶ ἡ κατάρρευσις τῶν ὄρεινῶν χωριῶν, συνεπικουροῦντος καὶ τοῦ ΙΚΑ πού δὲν ὑφίσταται εἰς τὸ ὕπαιθρο.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς οὐσιαστικῆς αὐτῆς καταρρεύσεως, ὁ πόλεμος ἐκτύπησε ΤΗΝ ΑΛΛΟΤΕ ΜΕΓΑΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ εἰς τὰ πλέον λεπτά της σημεῖα, εἰς τὰ θεμέλιά της. Ἐξηφάτισε τὴν ἱερὰν λέξιν ΦΙΛΙΑ ὡς καὶ τὸν θεσμό τοῦ ΒΛΑΜΗ, κατέστρεψε τὰ βάθρα τῆς ἀλληγεγγύης καὶ διεσάλευσε σοβαρῶς τὰ θεμέλια τοῦ σεβασμοῦ. ΠΩΣ ΗΤΟ ΕΠΟΜΕΝΩΣ ΔΥΝΑΤΟΝ ΝΑ ΖΗΣΗ Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΥΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ;

Ἴδου τὸ ἐρώτημά μας, ἀλλὰ καὶ τὸ προσκλητήριον τοῦ καθήκοντός μας, ἐφ' ὅσον εὐρισκόμεθα ἔξωθεν καὶ κατὰ συνέπειαν ὑπεράνω τῆς οὔτω ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΘΕΙΣΗΣ ΤΕΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΑΣ.

Ἐδῶ ἔγκειται τὸ μεγάλο μας προσκλητήριον ἐφ' ὅσον ἀγαποῦμε καί, πονοῦμε πραγματικὰ τοὺς διαδόχους τῆς κοινωνίας αὐτῆς ἀπὸ τὴν ὁποία καὶ προερχόμεθα, ΝΑ ΔΩΣΩΜΕ ΤΟ ΠΑΡΩΝ. Νὰ βοηθήσωμε εἰς τὴν ἀνασύνταξί της, ὅπως ἀκριβῶς ἐμερίμνησε τὸ Κράτος διὰ τὴν ἀνοικοδόμησι τῶν σπιτιῶν τους.

Τὸ χρέος μας αὐτὸ νομίζω ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται ἀσχέτως χρόνου.

Τὸ χωριὸ περίμενε καὶ περιμένει πάντα μὲ ἀνοικτὸ τὸ μάτι νὰ εἶδῃ καὶ νὰ ἀκούσῃ, νὰ συμβουλευθῇ ἀπὸ τὴν πόλι, πρὸ παντός δὲ ἀπὸ τοὺς συγχωριανούς του, ἀπὸ τοὺς ὁποίους περιμένει ὅπωςδήποτε μία καλὴ κουβέντα, μία συμβουλή, τὴν συμπαράστασί μας.

Ἐχω τὴ γνώμη ὅτι τὸ ἠθικὸ αὐτὸ προσκλητήριον σήμερα δὲν εἶναι μόνον ἱερὸ ἀλλὰ καὶ ὑποχρεωτικὸ. Δὲν δύναμαι ἀκριβῶς νὰ ἐρμηνεύσω πῶς γίνεται ὑποχρεωτικὸ, ἀλλὰ νομίζω ὅτι στηρίζεται στοὺς ἀγράφους νόμους καὶ στὶς ψυχὰς τῶν νεκρῶν μας, τὴν παράδοσι τῶν ὁποίων εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς αὐτοὶ κυρίως συνεχίζουν (οἱ σημερινοὶ κάτοικοι).

Τὰ σπίτια τοῦ παρελθόντος εἶχαν ἀπαραιτήτως σιδεριές στὰ παράθυρα καὶ γερές ἐξώπορτες ἵνα προστατεύωνται ἀπὸ τοὺς ληστές. Ὅρισμένα μάλιστα ἀρχοντόσπιτα εἶχαν καὶ πολεμήστρες. Τὰ πλείστα ἐξ αὐτῶν. ἐκτὸς τὰ πάσης φύσεως ζωντανὰ πού συντηροῦσαν, εἶχαν καὶ ἓνα σκύλο - φύλακα τοῦ σπιτιοῦ. Ἐὰν τύχαινε καὶ κυκλοφοροῦσε κανεὶς στὸ δρόμο τῆ νύκτα πού ὁ κόσμος κοιμώταν, ἄρχιζαν τὸ γαύγισμα ἓνα πρὸς ἓνα ἀπὸ τὴ μία ἄκρη τοῦ χωριοῦ στὴν ἄλλη καθὼς ὁ διαβάτης προχωροῦσε καὶ στὸ τέλος ἐδημιουργεῖτο ἓνα πανδαιμόνιο γαυγισμάτων καὶ ὑποχρεωτικὸ ἐγερτήριο ὄλων τῶν χωριανῶν κι' ἄς ἦταν κουρασμένοι ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ἀγροτικὴ ἐργασία. Παλαιόθεν ἡ ληστεία ὑπὸ τὴν τὴν κακὴν τῆς μορφῆ δὲν ὑπῆρχε παρὰ μόνον εἰς σπανίας περιπτώσεις. Ὑπῆρχαν κυρίως Ἀρματωλοὶ καὶ Κλέφτες οἱ ὅποιοι ὡς κύριο σκοπὸ τοὺς εἶχαν τὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ Γένους. Ἡ περιοχὴ μας δὲν ὑπέφερε τόσο ἀπὸ τοὺς Τούρκους οἱ ὅποιοι περιοριζόταν εἰς τὴν εἰσπραξί τοῦ φόρου (δέκατον) ὅσο ἀπὸ τοὺς Τουρκαλβανοὺς ληστοσυμμορίτες οἱ ὅποιοι ἐζοῦσαν ἔχοντες ὡς κύριον ἐπάγγελμά τοὺς τὸν φόνο μετὰ ληστείας. Παραμένει ἐν προκειμένῳ ἱστορικὴ ἡ μάχη τῆς Βουρμπιάνης με τοὺς Ντοντέους καὶ λοιποὺς Προύχοντας καὶ Ἀρματωλοὺς τῆς, πού ἔδωσαν ὀχυρωμένοι στὰ σπίτια τοὺς ὀλόκληρη μάχη μέρα - νύκτα με τὰ κακοποιὰ αὐτὰ στοιχεῖα καὶ τοὺς ἐξηνάγκασαν τελικῶς νὰ ὑποχωρήσουν εἰς Ἀλβανίαν. Ἡ μάχη αὐτὴ ἡ ὁποία παρέμεινε στὴν ἱστορία καὶ τὴν ἀπεθανάτισε ἡ Λαϊκὴ Μοῦσα ἔσωσε ὀλόκληρη τὴν περιοχὴ, διότι ἦτο ἀποφασιστικὴ. Τὰ κακοποιὰ αὐτὰ στοιχεῖα ἔσφαξαν παλαιότερα μὲν τὸν Ἅγιο Κοσμᾶ, κατὰ τὴν περίοδο δὲ τῆς Κατοχῆς (Τσάμιδες) χάριν ληστείας καὶ μόνον 5 — 6 παιδιὰ ἐκ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς (Κεράσοβον) καὶ ἄλλα τόσα ἐκ Πυρσογιάννης, κατ' ἀτυχίαν δὲ συγκυρίαν τὰ παιδιὰ αὐτὰ ἀμφοτέρων τῶν χωρίων ἀποτελοῦσαν τὸν αἵθερα τῆς νεολαίας καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ μοῖρα ἦτο βαρυτάτη καὶ ἄκρως τραγικὴ ὄχι μόνον γιὰ τὰ χωριά τοὺς ἀλλὰ καὶ δι' ὀλόκληρη τὴν Ἐπαρχία μας καὶ γενικώτερα τὸ Νομό.

Κατὰ τὴν περίοδο τοῦ μεσοπολέμου εἶχαμε ἐντοπίους ληστές ὑπὸ τὴν κακὴ μορφῆ, ἔγιναν δὲ γνωστὲς οἱ φυσιογνωμίες τῶν Μπαμπάνιδων, Φορφόλιδων, Μπαμπάνιδων, Ρεντζέων κλπ. πού εἶχαν ἐνσπείρει τὸν πανικὸ εἰς ὀλόκληρη τὴν ὑπαιθρο, με ἔδρα τοὺς τὰ βουνὰ τῶν χωριῶν μας, καὶ τὰ κεφάλια τῶν ὁποίων τελικῶς ἐξετέθησαν πρὸς δημοσίαν θέαν εἰς τὰ κεντρικὰ σημεία τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων. Ἀπ' ὄλους ὁμως αὐτοὺς οἱ Ρεντζέοι ἦσαν γηγενεῖς καὶ εἶχαν ἴχνη πολιτισμοῦ καὶ ἀνωτερότητος, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι ὄλοι τοὺς ἦσαν Ἀλβανιτόβλαχοι.

Ὁ σημερινὸς κόσμος εἴτε στὸ χωριὸ διαμένει εἴτε στὴν πόλι πρέπει νὰ θεωρῆται, ἀλλὰ καὶ εἶναι, διαχωρισμένος σὲ τρεῖς κατηγορίες (Γενεές). Στὴν ΠΡΩΤΗ γενεὰ πού ὑπάγεται καὶ ἡ ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΟ

ΤΣΕΜΠΕΡΙ είναι ο κόσμος του παρελθόντος οί γεννηθέντες κυρίως πρό του 1900, ο οποίος δυστυχώς απέθανε (όχι μόνον βιολογικά) όριστικώς και άμετακλήτως.

Είναι ο κόσμος ο άγνός και άδολος, διά την άπώλεια του όποιου και θρηνοϋμε, με τους άγνους φίλους, τους θετικούς και πιστούς βλάμηδες, τους άγαπητούς κουμπάρους και συμπεθέρους, τους σεβασμίους Νονούς. Ο κόσμος των σεβαστών θείων και άγαπητών άνεψιών, των καλοκαγάθων συγχωριανών που δέν έσκέπτετο τις καλημέρες, καλησπέρες, καληνύχτες, τις εϋχές στις διάφορες έορτές και πανηγύρια. Ο κόσμος που έπερνε κατά τις όνομαστικές έορτές τα σπίτια των συγχωριανών με την άράδα από την κορυφή μέχρι κάτω στο τελευταίο σπίτι του έορτάζοντος μεγάλου ή μικρού άδιακρήτως. Είναι ο κόσμος που έδιδε στους γάμους μυσταγωγία πραγματική και ξεφάντωμα μιās όλοκλήρου έβδομάδος. Που ένοιωθε και ζούσε βαθειά κάθε έορτή μεγάλη ή μικρή έκτός τα Χριστούγεννα και το Πάσχα με το Χριστός Άνέστη και άληθώς Άνέστη και τες άπελάμβανε εις όλη τη μεγαλοπρέπεια και εϋχαρίστησι. Εϋτύχημα πραγματικό είναι που άπ' όλα αυτά καθιερώθησαν και παρέμειναν πλέον για τους νεωτέρους, αλλά και παλαιότερους τα θερινά γνωστά πανηγύρια έκάστου χωριού, τα όποια δίδουν μία ώραία εϋκαιρία στους ταξιδευμένους γενικώς να άναβαπτισθοϋν στην κολυμβήθρα των προγόνων. Τις άπόκριες, τότε, ξεφάντωναν κυριολεκτικώς έπισκεπτόμενοι μετεμφιεσμένοι ή μη όλα τα συγγενικά και φιλικά σπίτια εϋχόμενοι: Χρόνια πολλά, καλή σαρακοστή και καλό Πάσχα να χαροϋμε. Οί μη ταξιδευμένοι στο έξωτερικό μαστόροι ήξεραν ότι την έπομένη έπρεπε, εάν δέν τα είχαν έτοιμα, να έτοιμάσουν το σακκοϋλι, με το σφυρί, το ζϋγι και το μιστρί και με την Κομπανία τους να πάρουν το προκαθωρισμένο δρομολόγιο, με τα μπογαλάκια τους στον ώμο, προς έξεύρεσι έργασίας, από χωριό σε χωριό έντός της Ήπειρου αλλά και έκτός. Έξω της Ήπειρου πρώτο και καλύτερο το Άγρίνιο με τα καπνά του, ήτο άνέκαθεν ένα από τα προτιμώμενα κέντρα εύρέσεως έργασίας διά τους μαστόρους. Επίσης, τα Τρίκαλα, Καρδίτσα, Σοφάδες, Άρτα, Πρέβεζα, Άστακός, Μεσολόγγι, Αϊγιον, Κιάντο, Ξυλόκαστρο, μεταπολεμικώς δέ και Ήγουμενίτσα. Ωσαν κέντρα παραγωγικά είχαν πάντοτε οικοδομικές έργασίες. Έτσι δημιουργήθηκαν και αξιόλογες πλέον μόνιμες παροικίες, μεταπολεμικώς βεβαίως, πλην του Άγρινίου που είχε δημιουργηθή προμολεμικώς από μαστόρους εκ Πύργου, Πυρσογιάννης, Χιονάδων και Γοργοποτάμου. Επίσης στην Καρδίτσα από Πυρσόγιαννη, Ήγουμενίτσα από Άμάραντο και Πυρσόγιαννη, Πρέβεζα και Μεσολόγγι από Καστάνιανη, Άρτα από Άμάραντο, Καστάνιανη Όξυά, Αϊγιον — Κιάντο — Ξυλόκαστρο από Άγία Παρασκευή, Πυρσόγιαννη, Πύργο, Έξοχή, Ήλιόρραχη, Πηγή, Νικάνορα κλπ. Θεσσαλο-

νίκη από Φούρκα, Βούρμπιανη, Κάντσικο κ.λ.π. Δράμα—Καβάλα — Ξάνθη κ.λ.π. από Παλαιοσέλι, Πάδες (προπολεμικῶς). Ἀπὸ τὴ Φούρκα καὶ τὸ Δίστρατο ἔχουν ἐγκατασταθῆ σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς πόλεις τῆς Δ. Μακεδονίας καὶ Τσοτύλιον εἰς τὸ Γυμνάσιο τοῦ ὁποίου ἐφοίτησαν προπολεμικῶς πολλὰ παιδιὰ ἀπὸ τὰ χωριά μας.

Τὰ Γιάννινα προπολεμικῶς ἦσαν πτωχά, δὲν εἶχαν σοβαρὲς οἰκοδομικὲς ἐργασίες, δὲν πλήρωναν καὶ καλὸ μεροκάματο καὶ ἔτσι δὲν σταματοῦσε καλὸς μάστορας. Μεταπολεμικῶς ἀνῆλθαν τὰ Γιάννινα καὶ πρὸ παντὸς τὰ τελευταῖα 20 χρόνια μὲ τὸν οἰκοδομικὸ ὄργασμὸ πὺ ξεκίνησαν οἱ Ἀδελφοὶ Σουρέλη ἀπὸ τὸν Πύργο — Κονίτσης ἀνοικοδομήσαντες τὸ συγκρότημα ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ ἤτοι ξενοδοχεῖον 300 κλινῶν, ἐστιατόριο, κινηματογράφο κ.λ.π. κ.λ.π.

Στὰ Γιάννινα προπολεμικῶς ἡ μεγαλύτερη παροικία ἦτο ἀπὸ Βουρμπιανίτες, μεταπολεμικῶς ὅμως ἀπὸ Πυρσογιαννίτες καὶ ἐν συνεχείᾳ Καστάνιανη — Πύργο κ.λ.π.

Οἱ παροικίαι αὐτὲς ἔχουν τὸ προνόμιον ὅτι δύνανται νὰ παρακολουθοῦν τὴν κίνησιν τῶν συγχωριανῶν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, νὰ κρατοῦν τὴν ἐπαφή, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐλέγχουν κάποτε τὴ ζωὴ τῶν χωριῶν εἰς ὀρισμένα σοβαρὰ ζητήματα γενικῆς φύσεως διὰ τῆς παρουσίας των προσφέροντες καὶ τὴν ἠθικὴ συμπαράστασίν των. Πάντως τὸ μεγάλο ποσοστὸ μεταναστῶν τὸ ἀπερρόφησε ἡ Ἀθήνα μεταπολεμικῶς, ἐξαιρέσει τῆς Βούρμπιανης πὺ ἡ ἀπορρόφησις αὐτὴ ἐγένετο πρὸ δύο ἡδὴ γενεῶν.

Μία ἐπίσκεψις στὸ Καφενεῖο NEON στὴν Ὀμόνοια φέρνει τὸν ἐπισκέπτη σὲ ἐπαφή μὲ ὀλόκληρη σχεδὸν τὴν Ἐπαρχία καὶ πρὸ παντὸς μὲ τοὺς οἰκοδόμους πλέον καὶ ὄχι μαστόρους τῶν χωριῶν τῆς κοιλάδος τοῦ Σαρανταπόρου, ἄνευ ἐξαιρέσεως. Μόνον οἱ μαστόροι τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς (Κερασόβου) ἔχουν στέκι ξεχωριστὸ σὲ ἄλλο καφενεῖο κ' αὐτὸ ἐπίσης ἐπὶ τῆς πλατείας Ὀμονοίας, θὰ εἶχαν δὲ ὄλοι τοὺς σπίτια στὴν Ἀθήνα, μὲ τὴν ἐργατικότητά τους καὶ τὴν ἀλληλεγγύη ἐὰν δὲν τοὺς εἶχε προλάβει ἡ ἄνοδος τῆς τιμῆς τῶν οἰκοπέδων, διότι εἶναι οἱ νεώτεροι μετανάσται εἰς Ἀθήνας.

Ἐνα ἀξιοσημεῖον ποσοστὸ καὶ κυρίως ἀπὸ Λυκόρραχη, Ζέρμα, Κάντσικο, Καστάνιανη, Ἀμάραντο, Δίστρατο κ.λ.π. τὸ ἀπερρόφησε ἡ Αὐστραλία βοηθοῦντος καὶ τοῦ Καναδᾶ, καθὼς δὲ λέγει ἡ ἱστορία μας, ὁ ἔξω τῆς Μεσογείου Ἑλληνισμὸς χάνεται μετὰ τὴν τρίτη γενεά. Σοβαρὸ ἐπίσης ποσοστὸ μεταναστῶν κυρίως ἀπὸ Ἀσημοχώρι καὶ Φούρκα μεταπολεμικῶς ἐγκατεστάθη εἰς Ἀμερικὴν. Δὲν μνημονεύω τὸ Κογκό, τὰ λοιπὰ κράτη Ἀφρικῆς, Ἀσίας, Γερμανία καὶ λοιπὴ Εὐρώπη διότι δὲν ὑφίσταται τοιοῦτος κίνδυνος.

Πρέπει νὰ σημειωθῆ ἐπίσης ὅτι περὶ τὶς ὀγδοήκοντα περίπου οἰκο-

γένειες προσφύγων ἐκ Ρουμανίας ἐγκατεστάθησαν μονίμως εἰς Ν. Ζηλανδίαν καὶ ἄλλες τόσες εἰς Βίγλαν — Ἄρτης, χωριὸ πού οἰκοδομήθη ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ σκοπὸ. Ὅλοι αὐτοὶ κατάγονται ἀπὸ τὰ χωριά Πουρνιά, Μόλιστα, Ἀμάραντο κ.λ.π. ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴν Πουρνιά.

Στὴν μετανάστευσι ἀποτελεῖ ἐξαίρεσι ἡ Λαγκάδα καὶ ἡ Δροσοπηγή (Κάντσικο). Τὸ ποσοστὸ στὴν πρώτη εἶναι μηδὲν καὶ στὴ δεύτερη ἐλάχιστο. Ἡ Λαγκάδα ἀποτελεῖ ἐπίσης τὴ μόνη ἐξαίρεσι στὸ πληθυσμιακὸ θέμα, διότι ἀντὶ μειώσεως παρουσιάζει αὔξησι, οἰκοδομικὸ ὄργανισμὸ καὶ πολιτιστικὴ ἀνοδο, γεγονὸς πού τὴν τιμᾶ. Εἶναι ἐξ ἄλλου τὸ μόνο χωριὸ πού προμήθευσε τὰ δύσκολα αὐτὰ χρόνια τὰ γειτονικά χωριά ἀπὸ γαμβροὺς ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ Βούρμπιανη καὶ τὸ Ἀηδονοχώρι φημίζονται ὡς Νυμφοχώρια.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τοὺς μαστόρους τοῦ ἐσωτερικοῦ τὰ χωριά μας εἶχαν ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ ταξειδεμένων στὸ ἐξωτερικὸ καὶ πρὸ παντὸς στὴν Ἀμερικὴ καὶ Ρουμανία, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὸ 1920 ἄρχισαν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ νὰ ἐπαναπατρίζωνται, ἀφοῦ κατὰ τὸ διάστημα τῆς προηγηθείσης πολεμικῆς περιόδου τὰ εἶχαν οἰκονομήσει.

Ὅλοι αὐτοὶ ἄρχισαν νὰ κατασκευάζουν καινούρια σπίτια, ἀντικαταστῶντες ἢ ἐπισκευάζοντες τὰ παλαιά, σκόρπιζαν χρῆμα πολὺ καὶ ἔδιναν ζωὴ. Τὰ χωριά πού εἶχαν ταξειδεμένους στὸ ἐξωτερικὸ εἶχαν δημιουργήσῃ ἓνα βιωτικὸ ἐπίπεδο πολὺ ὑψηλὸ καὶ πολὺ ζηλευτὸ πού, οὔτε εἶχε παρουσιασθῆ ποτὲ εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλ' οὔτε πρόκειται, δυστυχῶς, νὰ ξαναπαρουσιασθῆ εἰς τὸ μέλλον. Ἄρχισαν νὰ στέλνουν καὶ τὰ παιδιὰ τους στὸ Γυμνάσιον ἢ καὶ στὸ Πανεπιστήμιον. Ἡ μόνη δυσκολία τους ἦτο ἡ πολύωρη μετακίνησι μὲ τὰ ζῶα μέχρι Κονίτσης, ἀλλὰ κι' αὕτη ἦτο ὑποφερτὴ διότι ὑπῆρχαν καλοὶ ἐπαγγελματίες ἀγωγιάτες. Λόγω τοῦ πλουσίου συναλλάγματος καὶ τῆς μεγάλης κινήσεως ἦτο τακτικὴ καὶ λίαν ἐξυπηρετικὴ ἡ συγκοινωνία, ἀρκεῖ νὰ μὴ εἶχαν πολὺ νερὸ οἱ ποταμοὶ Σαραντάπορος καὶ Βουρκοπόταμος πού ἦταν ἀγεφύρωτοι.

Ἡ εὐμάρεια καὶ τὰ ταξείδια (παρθενικά) τῶν γυναικῶν στὰ Γιάννινα ἄρχισαν νὰ τὶς ξυπνοῦν καὶ ν' ἀποκτοῦν ἐπηυξημένη ἀξιοπρέπεια καὶ ὄντοτητα.

Ἐκδήλωσις τῆς μεταβατικῆς αὐτῆς περιόδου ὑπῆρξε ἡ πρώτη οὕτως εἰπεῖν ἐπαναστατικὴ χειρονομία τῶν κοριτσιῶν καὶ νεαρῶν γυναικῶν εἰς βάρος τῆς ἀμφιέσεως, ἡ παράδοσις τῆς ὁποίας ἐκρατεῖτο μὲ θρησκευτικὴ εὐλάβεια. Ἦτο ἡ ἀντικατάστασις, κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας, τοῦ μαύρου τσεμπεριοῦ - μανδηλιοῦ μὲ λευκόν. Ἡ ἐνέργεια αὕτη ὄσο μικρὴ καὶ ἀσήμαντη ἐὰν φαίνεται σήμερα, πού ἡ μόδα ἀλλάζει καθημερινά, τότε ἦτο κυριολεκτικῶς ἓνα σπάσιμον τοῦ ταμπού, ἓνα (τὸ πρῶτον) βῆμα προ-

όδου και εξέλιξεως. Οί ηλικιωμένες γυναίκες δέν προσεχώρησαν στην κίνηση αὐτή. Μόνον οί κοπέλλες φοροῦσαν πλέον, και μόνον τὸ καλοκαίρι, λευκὸ μανδηλι και ὀρισμένες νειόπανδρες. Ἐτσι βλέποντες οί νέοι στὸ χωριό, στὸ χωράφι ἢ στὸ βουνό, ἀπὸ μακρὰ τὶς κινούμενες σκιές μὲ τὸ ἄσπρο μανδηλι στὸ κεφάλι πάθαιναν κάποτε - κάποτε ἓνα τράκ πὺ καμμιά φορά ἦτο παρόμοιο μὲ ἐκεῖνο πὺ δημιουργεῖ στην ἄρρένα τὸ κόκκινο μανδηλι. Καὶ ὡς συνήθως ἡ μόδα ἄρχισε ἀπὸ τὶς πλούσιες και τὶς ὁμορφες. Ἡ μεταρρύθμισις αὐτὴ ἐπέφερε ὡς ἐπακόλουθο και τὴν ὑπομεταρρύθμισί της. Τὸ λευκὸ μανδηλι μὲ τὶς χάνδρες γύρω - γύρω δέν ἐδένετο πλέον κατὰ τὸν συνήθη και γνωστὸ τρόπο. Τὸ τοποθετοῦσαν μὲ χάρι στὸ κεφάλι ἐλαφρῶς μόλις νὰ ἐγγίξη τὰ μαλλιά, τὸ τραβοῦσαν ἄρκετὰ ἐμπρὸς στὸ μέτωπο ὥστε νὰ δημιουργῆ σκιά στὸ πρόσωπο και εἴτε δέν τὸ ἔδεναν, εἴτε τὸ ἔδεναν ἐλαφρῶς ποτὲ ὁμως ἐμπρὸς, ἀλλὰ ὀπισθεν στὶς κοτσίδες τῶν μαλλιῶν, οὕτως ὥστε νὰ στέκεται κούφιο και νὰ καθίσταται δυνατὸς ὁ ἀερισμὸς τῆς κεφαλῆς, ἡ ὁποία ἦτο ὅλη τὴν ἡμέρα ἐκτιθεμένη στὸν ἥλιο και ἰδρωμένη ἀπὸ τὴ δουλειά.

Ἐτσι ἄρχισε σιγὰ - σιγὰ ἀπὸ τὴ ΔΕΥΤΕΡΗ γενεὰ τῶν γεννηθέντων δηλ. μετὰ τὸ 1900 ἡ ἐξέλιξι και πρόοδος τῶν ὀρεινῶν μας χωριῶν ἡ ὁποία και προετοίμασε τὸ μεγάλο ρεῦμα ἀστυφιλίας μετὰ τὸ 1949 — 50. Μ' ὄλα ταῦτα ἡ γενεὰ αὐτὴ εἶναι ἐμποτισμένη μὲ τὰ νάματα και τὰ βιώματα τοῦ παρελθόντος διότι ἐγαλουχήθη μὲ αὐτὰ και ἔζησε πολλὰ χρόνια στην ξεκάθαρη και χαρούμενη ἀτμόσφαιρά του. Πάντοτε νοσταλγεῖ τὸ παρελθὸν και μὲ τὸ ὄραμά του θὰ πεθάνη ὅπως και ἡ πρώτη γενεὰ.

Στὴ γενεὰ αὐτὴ (δεύτερη) ἔλαχε νὰ πιῆ τὸ πικρὸ ποτῆρι τοῦ ξεριζωμοῦ ἀπὸ τὴ γενέθλια γῆ και νὰ πάρη τὴ μεγάλη στροφή τῆς οἰκογενειακῆς και ὀριστικῆς μεταναστεύσεως βαδίζοντας συνήθως πρὸς τὸ ἄγνωστο και τὸ πεπρωμένον, χωρὶς τὶς ἀπαιτούμενες προϋποθέσεις μιᾶς ὀμαλῆς και κατὰ τὸ δυνατόν ὑποφερτῆς μεταβατικῆς ζωῆς. Ἡ γενεὰ αὐτὴ θεωρεῖται ἐν πολλοῖς μαρτυρικὴ διότι ἐπλήρωσε πολὺ ἀκριβὰ τὶς ἀντιξοότητες τῆς τεταραγμένης και ἐμπολέμου καταστάσεως ἀκόμη δὲ και τοῦ λεγομένου ψυχροῦ πολέμου πὺ δέν ἔχει τελειωμό. Ἀπὸ τὸ προσκλητήριό της προκύπτει μεγάλος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπόντων.

Μὲ τὸ ζύπνημα τῆς γυναίκας ὁ παλαιὸς τύπος τοῦ ταξειδιοῦ πὺ τόσο πικρόχολα ὑμνεῖται στὰ Δημοτικὰ Ἡπειρωτικὰ τραγούδια, τοῦ λεγομένου ζωντανοῦ ξεχωρισμοῦ πὺ παρηγοριὰ δέν ἔχει, ἄρχισε νὰ χάνεται και ἡ γυναῖκα μὲ τὰ παιδιὰ ν' ἀκολουθῆ τὸν ἄνδρα της στὸ ταξειδί και νὰ φράζη τὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς. Τὰ ταξειδία τῆς πρώτης γενεᾶς κρατοῦσαν στην Ἀμερικὴ ἀπὸ 15 — 40 χρόνια και πλέον ἐνῶ στὴ Ρουμανία κάθε 5 — 10 χρόνια θὰ ἦρχετο ὁ ἄνδρας εἴτε θὰ πῆγαινε ἡ γυναῖκα

διότι οί άνδρες ήταν άπησχολημένοι με τις δουλιές τους και ήτο δύσκολο ν' άπομακρυνθοϋν.

Ύπήρχαν μέχρι και προσφάτως πολλά παιδιά που γεννήθηκαν, πανδρεύθηκαν, μεγάλωσαν και τὰ παιδιά τους, χωρίς νὰ τὰ γνωρίζουν οί γονεῖς των, διότι τὰ ἄφησαν στην κοιλιά ή μωρά όταν ἔφυγαν για τὸ ὑπερπόντιο ταξειδι.

Ἡ ΤΡΙΤΗ γενεά ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς γεννηθέντας πρὸ και μετὰ τὸ ἔτος 1940. Εἶναι κι' αὐτὴ μία ταλαιπωρημένη γενεά ή ὁποία ἐμεγάλωσε με πολλές στερήσεις, σὲ πολὺ κακὲς ἡμέρες, πάντως ὅμως εἶδε και θὰ εἶδη πολὺ καλύτερες ἡμέρες διότι ἔχει μέλλον και θὰ χαρῆ τὰ ἀγαθὰ τῆς προόδου.

Εἰς ὀρισμένας ἐξ ἄλλου περιπτώσεις θερίζει και ἀπὸ τὰ σπαρτὰ τῆς δευτέρας γενεᾶς ή ὁποία ἠργάσθη και ἠγωνίσθη διὰ τὴν βελτίωσι και ἄνοδο τῆς στάθμης τῶν τέκνων της μέχρις αὐτοθυσίας. Και σημειωτέον ὅτι διὰ τὴν ἄνοδο αὐτὴ ξεκίνησε ἐκ τοῦ μηδενός. Ἐδῶ ἔγκειται ὁ μέγανος ἄθλος και ἠρωϊσμός της.

Ἡ τρίτη γενεά ἠμπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς σύνδεσμος μεταξὺ παρελθόντος και μέλλοντος. Και ὅταν λέγομε μέλλον ἐννοοϋμε τὴν ἀνερχομένη τετάρτη γενεά τῶν γεγέδων και τῆς φύστας μίνι. Ἡ γενεά αὐτὴ (τρίτη) εἶναι ἀξία συγχαρητηρίων διότι ἐνῶ ἐγεννήθη και ἀνετράφη εἰς μίαν τεταραγμένη, σεισμική και κοσμογονική περίοδο, ἐκράτησε ἀπὸ τὴν παράδοσι ἕνα μεγάλο ποσοστὸ κυμαινόμενο ἀπὸ 30 — 800/0. Κατῶρθωσε οὕτω νὰ διατηρηθῆ κατὰ τὸ δυνατόν ή παράδοσις, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ χρησιμεύσει ὡς σύνδεσμος και διαιτητῆς μεταξὺ δευτέρας και τετάρτης γενεᾶς, οὕτως ὥστε ή ἐξέλιξις νὰ εἶναι κατὰ τὸ δυνατόν ὁμαλή και ἀνεκτὴ και νὰ ὑπάρχη σχετικὴ συνεννόησις. Κατέστη ὄντως εἰς πολλὰς περιπτώσεις προβληματικὴ σήμερον ή κατανόησις μεταξὺ δευτέρας και τετάρτης γενεᾶς, ἐν πολλοῖς δὲ δύσκολος και ή διαπαιδαγώγησις της. Ὅταν μάλιστα συμπέσει οί νέοι νὰ εἶναι ἀπὸ τοὺς ὀργισμένους (σπάνιο βέβαια ἀκόμη για τὸν τόπο μας) οί δὲ γονεῖς νὰ στεροϋνται τῆς ἀπαιτουμένης μορφώσεως και νὰ μὴ κατέχουν ὀρισμένες βασικὲς παιδαγωγικὲς και ψυχολογικὲς γνώσεις. Και πρὸ παντός νὰ μὴ δισισθάνωνται τὴν ψυχοσύνθεσι τῶν τέκνων των και ἀκόμη νὰ μὴ ἐλέγχουν τὸ ἄμεσο ἐξωοικιακὸ περιβάλλον των — τὴν παρέα των.

Πολλοί τῆς τρίτης γενεᾶς ἐπρόλαβαν και κατῶρθωσαν νὰ τελειώσουν τὸ Γυμνάσιο, νὰ προχωρήσουν εἰς ἀνωτέρας και ἀνωτάτας σχολὰς και νὰ καταλάβουν καλὲς κοινωνικὲς θέσεις ἰδιωτικὲς ή δημόσιες. Ἡ πλειοψηφία των εὑρίσκειται ἐργαζομένη εἰς τὴν Δ. Γερμανία και ὀρισμένοι ἀπ' αὐτοὺς ἐδημιούργησαν ἀξιοσημεῖωτη περιουσία.

Ἐδῶ πλέον ἔχομε ἕνα νέο σταθμὸ προόδου και ἐξελίξεως τῆς γυ-

ναίκας ἢ ὁποῖα ἀκολουθεῖ τὸν σύζυγό της πλέον καὶ οὐχὶ τὸν ἄνδρα της, ὡς σύζυγος καὶ ἐργάτρια καὶ πραγματικὴ συνεργᾶτις. Ἄπειρος ὅμως καὶ πολὺ μεγαλύτερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνυπάνδρων κοριτσιῶν ποὺ πῆραν τὴν ἄγουσα πρὸς Δ. Γερμανία δι' ἐργασίαν. Ἦτο μία οὐρανόπεμπος διέξοδος εἰς τὸ ἀδιέξοδο ποὺ εἶχαν περιπέσει τὰ κορίτσια λόγῳ τῆς ἀπογυμνώσεως τῶν ὄρεινῶν χωριῶν ἀπὸ ἀγόρια, χάριν τῆς προηγηθείσης μεταναστεύσεώς των. Πρὸ παντός ἡ Ἀθήνα ἐπληξε καίρια τὰ ὄρεινὰ χωριά διότι ἀπερρόφησε μεγάλο ποσοστὸ νέων οἱ ὅποιοι, ἐλλείψει ιδιοκτητοῦ στέγης καὶ μετρίας οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἀψήφισαν τὸ χρέος των πρὸς τὴ γενέθλια γῆ. Ἐπεριφρόνησαν τὶς πτωχὲς ἀλλὰ καλὲς κοπέλλες τοῦ χωριοῦ των, τὶς συγχωριανές, τὶς γειτόνισσες, αὐτὲς ποὺ θὰ τοὺς ἔνοιωθαν καὶ θὰ τοὺς ἔδιναν τιμὴ καὶ ὑπόληψιν. Ἔτσι λοιπὸν καὶ αὐτὲς ἀπογοητευμένες, ὡς ὑποψήφιες γεροντοκόρες, ἠναγκάσθησαν νὰ πᾶνε εἰς τὴ Δ. Γερμανία ὅπου καὶ πανδρεύτηκαν σχεδὸν ὅλες μὲ Μακεδόνες, Θρακιῶτες ἢ καὶ Ἡπειρῶτες. Αὐτὴ ἦτο καὶ ἡ χαριστικὴ βολὴ γιὰ τὰ ὄρεινὰ χωριά μας, ἢ ὁποῖα ὅμως εἶναι εἰς βάρος τῶν ἀρρένων καὶ οὐχὶ τῶν θηλέων τῆς τρίτης γενεᾶς, ἐπληξε δὲ περισσότερο ἀπ' ὅλα τὰ χωριά τῆς Μόλιστας.

Ὡς πρὸς τὶς συνέπειες τῆς ὑποστάσεως τῶν χωριῶν μας ὕστερα ἀπ' ὅλη αὐτὴ τὴν κοσμογονία, νομίζω πὼς καλὸν θὰ εἶναι τὸ θέμα νὰ τὸ ἀφήσωμε εἰς χεῖρας τοῦ Ὑψίστου.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ ὅλο θέμα εἶναι δυσάρεστο καὶ λυπηρὸ θὰ τὸ κλείσω μὲ τὸ γνωστὸ εὐτράπελο ποὺ πιστεύω ὅτι θὰ ψυχαγωγῆσῃ ὅλους. Ἐχει ὡς βάσι του τὸν μεγάλο ἀριθμὸ μαστόρων ποὺ ὑπῆρχε εἰς τὸ παρελθὸν εἰς τὴ Βούρμπιανη καὶ Πυρσόγιαννη καὶ τὸν ἀνταγωνισμό τους εἰς τὴν ἐξ-εύρεσιν ἐργασίας :

Παρ' ὅτι πέρασαν τόσα χρόνια δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἐξακριβωθῇ καὶ πολὺ φοβοῦμαι ὅτι θὰ παραμείνῃ σκοτεινὸ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου μας, ποῖος ἐδημιούργησε — ἔκτισε τὸν κόσμον. Οἱ Πυρσογιανῖτες ἢ οἱ Βουρμπιανῖτες.

Καὶ τοῦτο διότι οἱ μὲν Πυρσογιανῖτες ἰσχυρίζονται ὅτι αὐτοὶ ἔκτισαν τὸν κόσμον τῇ βοήθειᾳ τῶν Βουρμπιανιτῶν, ἐνῶ οἱ Βουρμπιανῖτες ἐπιμένουν ὅτι τὸν ἔκτισαν αὐτοὶ καὶ ἀπλῶς μόνον τοὺς ἐβοήθησαν οἱ Πυρσογιανῖτες. Δυστυχῶς ὅμως καὶ ὁ ἐξετάζων (Δεσπότης) καὶ ὁ ἐξεταζόμενος ὑποψήφιος ἱερεὺς (μάστορας ἦτο) ἀπεβίωσαν καὶ πῆραν τὸ μυστικὸ μαζί τους. Οἱ ἀλληλοσυγκρουόμενες ὅμως αὐτὲς πληροφορίες εἶχαν δημιουργήσῃ, μέχρι καὶ προσφάτως, μεγάλη ὄξυνσιν τῶν πνευμάτων εἰς τοὺς κατοίκους ἀμφοτέρων τῶν γειτονικῶν χωριῶν εἰς τοιοῦτο βαθμὸν, ὥστε οἱ Πυρσογιανῖτες νὰ φοβοῦνται ... νὰ πιοῦν νερὸ εἰς τὴν Βούρμπιανη, ἀλλὰ καὶ οἱ Βουρμπιανῖτες μὲ τὴν σειράν τους ἐδίσταζαν νὰ πιοῦν νερὸ

στήν Πυρσόγιαννη, κι' ἄς περνοῦσαν κουρασμένοι μὲ τὰ ζῶα καὶ διψασμένοι ἀπὸ τὶς βρῦσες στὸ μεσοχώρι. Εὐτυχῶς ὅμως πὺ ἀμφοτέρω τὰ χωριά κατεσκεύασαν νέο ὑδραγωγεῖο καὶ πῆραν νερὸ ἀπὸ νέες ὑδρομαστεύσεις τὸ ὁποῖο εἶναι πλέον ἀκίνδυνο γιὰ ὄλους.

